

En velfortjent renæssance

I år kan den kvindelige danske surrealist og maler Rita Kernn-Larsen opleves på to vandrestillinger i Aalborg og Tønder efter først at have været vist i København. Udstillingerne viser, hvorfor Kernn-Larsens renæssance er velfortjent

kunst

AF CHRISTIANE MELDGAARD
kultur@k.dk

I de gamle lokaler på kunsthallen Gl. Holtegaard, et smukt barokanlæg fra 1756 nord for København, oplever den kvindelige danske surrealist og maler Rita Kernn-Larsen en renæssance her godt 20 år efter sin død. Også Kunstforeningen Gl. Strand udstiller netop nu værker af Kernn-Larsen forenet med kunstnerens surrealistiske med søstre Franciska Clausen og Elsa Thoresen, omtalt her i avisen i september.

Begge udstillinger er vandrestillinger; de er skabt i samarbejde med andre institutioner og rejser videre til henholdsvis Kunsten Museum of Modern Art i Aalborg og MSJ – Kunstmuseet i Tønder, hvor de kan ses fra næste måned. Hvad skyldes den store eksponering netop nu?

Institutionerne peger blandt andet på Kernn-Larsen som en overset figur i den danske surrealisme – kendt i sin samtid, glemt eller underbelyst i nutiden, i forhold til de mandlige kolleger Vilhelm Bjerke-Petersen og Wilhelm Freddie, som herhjemme især forbindes med genren.

Hvor Gl. Strands vinkel er slægtskabet mellem de tre kvindelige surrealist, er Gl. Holtegaards vinkel på kunstnerens virke en rejse fra de tidlige år som surrealist, over mere naturalistiske sydfranske landskabsmalerier mod en mere eksperimenterende tværmedial praksis, hvor kunstneren prøver kræfter med keramik, collage og malerier som ren abstraktion.

Rita Kernn-Larsen (1904-1998) var en foregangskvinde både kunstnerisk set og i forhold til samtidens herskende kvindeideal. Hendes værker og levevis var en flugt fra (kvinde)livets fastlåste konventioner, på trods af, at hun dog giftede sig med kunstnerkollegaen Isak Grünberg og som 36-årig blev mor til datteren Danielle.

Kernn-Larsen var en kosmopolit. Hun forlod Danmark for at tage del i det sitrende parisiske kunstmiljø og modtog undervisning i komposition af den verdenskendte franske kunstner Fernand Léger, for hvem hun blev en syndet elev.

Under Anden Verdenskrig bosatte hun sig i London. Senere flyttede hun til Sydfrankrig for igen at vende tilbage til København.

Det var især i udlandet, at hun nåede berømmelse. I sin surrealistiske periode var Kernn-Larsen en del af det danske kunstnerkollektiv Linien, hvor flere af de store danske surrealist var med: Vilhelm Bjerke-Petersen, hans kone Elsa Thoresen, Richard Mortensen og Ejler Bille. Hendes værker var, som de øvrige surrealisters, midler til at udtrykke en kunstnerisk og politisk modvilje mod datidens samfundsmæssige konventioner.

Med deres kompositoriske virkemidler og symboladede billedsprog foreslog de i ste-



▲ Rita Kernn-Larsens "La pommes de la Normandie (Æblet)" fra 1934. – Foto: Niels Fabæk/Kunsten Museum of Modern Art Aalborg/Gl. Holtegaard.



◀ De aktuelle vandrestillinger peger blandt andet på Rita Kernn-Larsen som en overset figur i den danske surrealisme – kendt i sin samtid, glemt eller underbelyst i nutiden i forhold til de mandlige kolleger Vilhelm Bjerke-Petersen og Wilhelm Freddie. Her ses værket "Selvportræt (Kend dig selv)" fra 1937. – Foto: Solomon R. Guggenheim Foundation, Venedig/Gl. Holtegaard.



◀ Rita Kernn-Larsens "Oasen" fra 1935. – Foto: Randers Kunstmuseum/Kunsten Museum of Modern Art.

Rita Kernn-Larsen

► Født i 1904, død i 1998.

► Begyndte sin kunstneriske uddannelse i Oslo og kom i 1926 ind på Det Kongelige Danske Kunstakademi i København.

► Flyttede til Paris i 1929 og kom i mesterlære hos Fernand Léger på hans Académie Moderne.

► I 1933 vendte hun tilbage til Danmark og bosatte sig senere i London og Sydfrankrig.

► Arbejdede som surrealist fra 1935 til omkring 1945.

det en helt ny dagsorden, som ikke var fornuftens. Den skulle være båret af frihed, sanselighed, udlevelse af drømme, længsler, fantasi og drifter og var især inspireret af den freudianske psykoanalyse og tanker om det underbevidste.

Med udstillingen på Gl. Holtegaard, der lukker senere på måneden og som nævnt derefter kan ses i Aalborg, belyses hele Kernn-Larsens kunstneriske virke og ikke kun hendes glansperiode som surrealist.

Man forstår, hvorfor det er ædelt at bevæge sig væk fra den fortælling og i stedet lade kunstneren være hovedpersonen i fortællingen om et stærkt kvindeligt forbillende i konstant udvikling i stedet for en reduktion til et led i en kæde af (mere kendte) hovedpersoner inden for en kunstretning.

Men udstillingen bekræfter, hvorfor Kernn-Larsen er mest kendt som surrealist. Det er i denne periode, i rum-

mene med titlerne "Underbevidsthedens Streg" og "Surrealistiske Drømmelandskaber", at hendes mest sprudlende, stilistisk mest gennemførte og indlevende værker findes. De er farvestrålende, drømmende og ladede med erotiske symboler (læber, bløde, kønsformede organer, hænder, blomster).

I det første rum vises en samling smukke, pastelfarvede og fintfølede skitser, som giver os et indblik i kunstnerens proces: De hurtige blyantstreger former et net, et værktøj til senere at overføre skitsen til lærredet, og man ser automattegning, hvor kunstnerens hånd impulsivt har ført uden at løfte pennen fra papiret. Skitserne indeholder en form for sarthed, og man føler sig som beskuer næsten betroet Rita Kernn-Larsens indre univers.

I det andet rum kan man læse, at flere af malerierne er lånt fra prominente internationale museumssamlinger som The Solomon R. Guggenheim Collection i Venedig el-

ler Centre Pompidou i Paris. Men udstillingens fineste værker er afgjort skitserne. De indeholder selvklaart en spontanitet, som ikke findes i de mere gennemarbejdede malerier. Eksempelvis er skitsen til "Valmuen" let og ubesværet i akvarel, og dens sensuelle symbolik er langt mere underspillet end i det mere grove og mindre følede gennemarbejdede maleri af samme navn fra 1935. Malerierne forekommer til sammenligning langt mere flade og mindre følede.

Som et interessant kuratorisk greb har den internationale anerkendte danske kunstner Kirstine Roepstorff (født i 1972) iscenesat udstillingen som et forsøg på at føje den ældre kollegas værker ind i en nutidig udstillingsammenhæng. Ved indgangen ses en stor tekstilbeklædt væg med klare farver og geometriske mønstre, brudt af et vindue i midten, som lader os kigge ind på en vægtekst. Det tunge tekstil gentages dog ikke igen i udstillingen og virker derfor lidt underligt malplaceret. I alle rum har Roepstorff tilføjet halvcirkelformede rumdelere i metal-konstruktioner betrukket med stof, som dirigerer beskueren gennem dørene og sørger for at skabe en klar retning gennem udstillingen. Venstre om.

De mange gentagelser af firkantede rum bliver derved brudt i en fin rytme, som giver udstillingen mere "flow". Rundtom er væggene malede; enten ensfarvede eller, når det fungerer allerbedst, som malerier i sig selv – udspundet af Kernn-Larsens farveskalaer og motiver. Det er, også kuratorisk, skitse-rummet, der overrasker mest positivt. Skitserne er monteret i skillevægge med indbygget glas, som lader Kernn-Larsens værker glide ud i rummet og smelte sammen med Roepstorffs rum.

De udstillede skitser sarte materialitet, farveholdning og tematik om det indre underbevidste underbygges af Roepstorffs mønstrede vægge med rosa nuancer på en måde, der binder de to kunstnere sammen på en næsten kærlig, poetisk vis.

Rita Kernn-Larsen i Jylland

► "Solo: Rita Kernn-Larsen"

På Kunsten i Aalborg. Viser fra den 7. februar til den 5. maj.

► "Kvindernes surrealisme. Franciska Clausen, Rita Kernn-Larsen og Elsa Thoresen"

På Kunstmuseet i Tønder. Viser fra den 2. februar til den 2. juni.

klassisk musik

AF PETER DÜRRFELD
kultur@k.dk

★★★★★★

Alt føles såre rigtigt

Violinspil af allerypperste karakter og fem kvarters intens dybde med Johann Sebastian Bach – det er i al korthed, hvad denne cd fra Decca byder på. Den 39-årige amerikanske violinist Hilary Hahn, der flere gange har gæstet Danmark, spiller et rent

Bach-program – uden andre medvirkende musikere.

I sine indspilninger af Bachs violinkoncerter har Hahn ved et par lejligheder forekommet mig en kende forceret og haft en forkærlighed for voldsomt hurtige tempi, men i hendes nye udgivelse synes alt at være faldet til ro. Her spiller hun tre af mesterens værker for solo-violin – i Bach-fortegnelsen drejer det sig om numrene 1001-1003 fra perioden omkring 1720: sonate nummer et i g-mol, partita nummer et i h-mol og sonate nummer to i a-mol.

Den ottesattede partita er med sin suiteagtige form den længste, og mange musik-



Hilary Hahn Plays Bach – sonatas 1 & 2 – partita 1 – Decca 483 3954.

publikums bifald er til det.

At Hilary Hahn har et særligt nært forhold til disse værker, fremgår af dette citat af hende:

"For mig er Bach den prøvesten, der får mig til at spille ærligt ... man kan ikke fuske med tingene, når det gælder Bach, og hvis man får det hele til at fungere, synger musikken på den mest vidunderlige måde."

Så sandt. På denne cd synger Hahns violin på den mest vidunderlige måde, alt føles såre rigtigt, på én gang enkelt og ophøjet, 75 minutters balsam for sjælen. Indspilningen er en nytårsgave, man kan betænke andre med eller unde sig selv. ■

★★★★★★

Mere hektisk end yndefuld

At Franz Schubert var tidligt ude med sine symfonier, ligger i sagens (tragiske) natur i, at han døde i 1828 som blot 31-årig. Alligevel er det værd at gøre opmærksom på, at de første seks i rækken blev komponeret allerede mellem 1813 og 1817.

Herefter fulgte blot to, der til gengæld skulle blive nogle af de mest skitserede i symfoniens lange historie: "Den ufuldendte" i h-mol og den store niende symfoni i C-dur, begge fra 1820'erne. Man

snyder imidlertid sig selv, hvis man kun holder sig til disse to mesterværker, for også teenageren Schubert komponerede skøn musik i genren.

På en indspilning fra kvalitetsmærket Pentatone får man to af disse ungdomsværker, den første symfoni i D-dur og den sjette i C-dur, tolket af ensemblet med det friskfyrtige navn B'Rock Orchestra (med basis i Antwerpen) og dirigeret af den 72-årige belgier René Jacobs.

Der spilles på historiske instrumenter, hvad der i og for sig passer glimrende til den stil, Jacobs foretrækker: energisk på grænsen til det



Franz Schubert: Symphonies 1 & 6 – B'ROCK ORCHESTRA – René Jacobs – PTC 5186 707.

hektiske, Schubert med piber og trommer, så at sige. Men har man hørt disse to symfonier med en dirigent som eksempelvis Claudio Abbado, kommer man i mange passager til at savne den melodiske ynde eller uskyld, der for mange hører uløseligt sammen med Schubert.

Den tekniske kvalitet er som sædvanligt hos Pentatone glimrende, og selve produktet med tekstæfte i velafstemte farver en nydelse, så har man ikke noget imod, at Schubert får en omgang med hidsige paukeslag på hatten, kan man give denne indspilning en chance.